

OBLIKOVANJE BAZA PODATAKA

Vježbe 14

Document baze podataka (MongoDB)

- MongoDB je razvijen 2007. godine i tada je odlučeno da će biti otvorenog koda
- Primarno je osmišljen za spremanje podataka s web aplikacija
- MongoDB je *platform native* baza podataka - radi na različitim platformama (Linux, Mac OS, Windows, Solaris, ...)
- Koristi horizontalno skaliranje - uvijek ima više poslužitelja, a ne samo jedan što je primarna ideja relacijskih baza podataka
- Dodavanjem većeg broja poslužitelja povećavamo učinkovitost baze podataka

Koncept *document* baze podataka (MongoDB)

- Kao što relacijske baze podataka imaju tablice, stupce i retke, tako i MongoDB ima neke koncepte pomoću kojih stvara bazu podataka
  - **Dokument** – ekvivalent retku u relacijskim bazama
  - **Kolekcija** – ekvivalent tablici u relacijskim bazama
  - **Baza podataka** – sadrži kolekcije dokumenata
  - **Ključ** – svaki dokument ima svoj jedinstveni ključ

```
{
  "_id": "5cf0029caff5056591b0ce7d",
  "firstname": "Jane",
  "lastname": "Wu",
  "address": {
    "street": "1 Circle Rd",
    "city": "Los Angeles",
    "state": "CA",
    "zip": "90404"
  }
  "hobbies": ["surfing", "coding"]
}
```

Query API sintaksa

- Connection string za bazu podataka:

```
mongodb://[korisničko_ime:lozinka@]hostname[:port]
```

- Popis svih baza podataka:

```
show dbs
```

- Popis svih kolekcija:

```
show collections
```

- Korišćenje baze podataka:

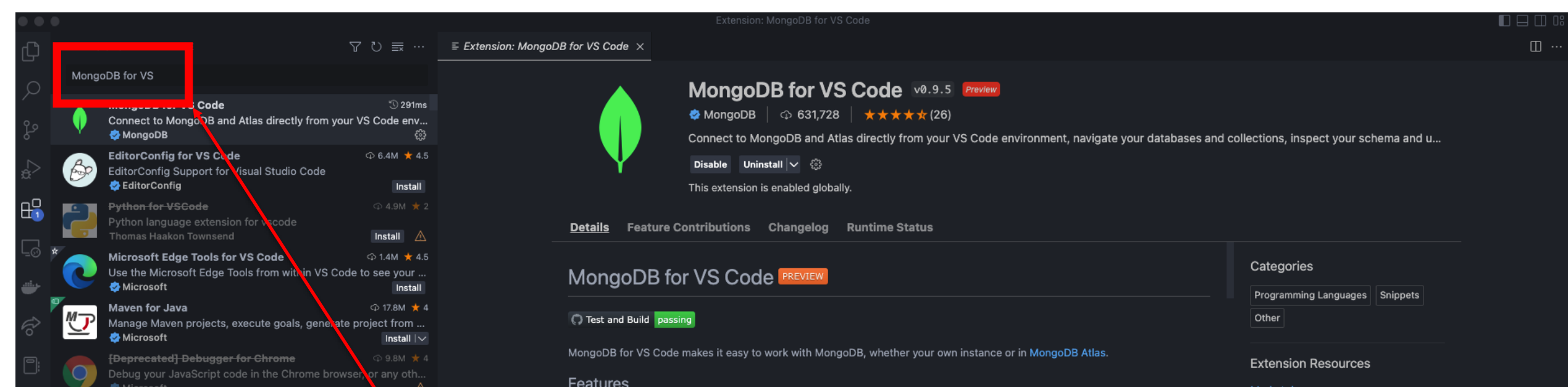
```
use [naziv_baze_podataka]
```

Zadaci: Osnove MongoDBa

1. Registrirajte se na sljedećem linku: <https://www.mongodb.com/free-cloud-database>.
2. Kreirajte server, korisnika i njegovu lozinku.
3. Povežite se u Mongo servis.
4. Ispišite popis postojećih baza podataka. Zapišite sve baze podataka koje ste pronašli na serveru.
5. Kreirajte bazu podataka **webApp** i kreirajte kolekciju: **users**

Uputa: Povezivanje na bazu podataka

0. Potrebno je pokrenuti **VS Code** i instalirati ekstenziju:

UPISATI: MongoDB for VS

Uputa: Povezivanje na bazu podataka

1. Nakon registracije treba podesiti postavke koje će omogućiti povezivanje s bazom podataka

Project 0 | Data Services | App Services | Charts

MATIJA'S ORG - 2022-12-13 > PROJECT 0

Database Deployments

Find a database deployment...

Load sample datasets to Cluster0.
Atlas provides sample data you can load into your Atlas clusters. You can use this data to quickly get started exploring with data in MongoDB.

Current IP Address not added. You will not be able to connect to databases from this address.

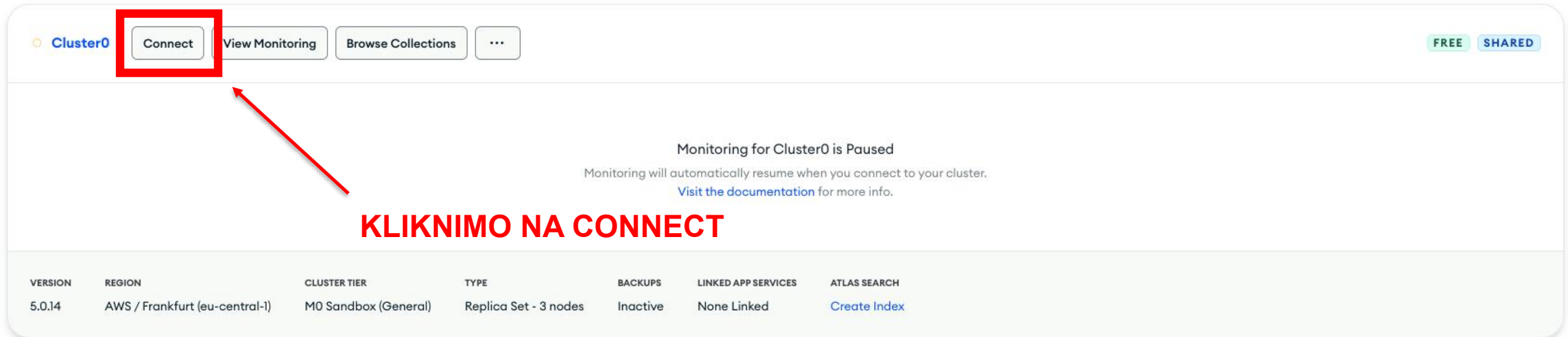
Cluster0 | Connect | View Monitoring | Browse Collections | ...

FREE SHARED

POTREBNO JE DODATI NAŠU IP ADRESU U WHITELISTU

Uputa: Povezivanje na bazu podataka

2. Kliknuti na gumb: **Connect**

Cluster0 **Connect** View Monitoring Browse Collections ... FREE SHARED

Monitoring for Cluster0 is Paused
Monitoring will automatically resume when you connect to your cluster.
[Visit the documentation](#) for more info.

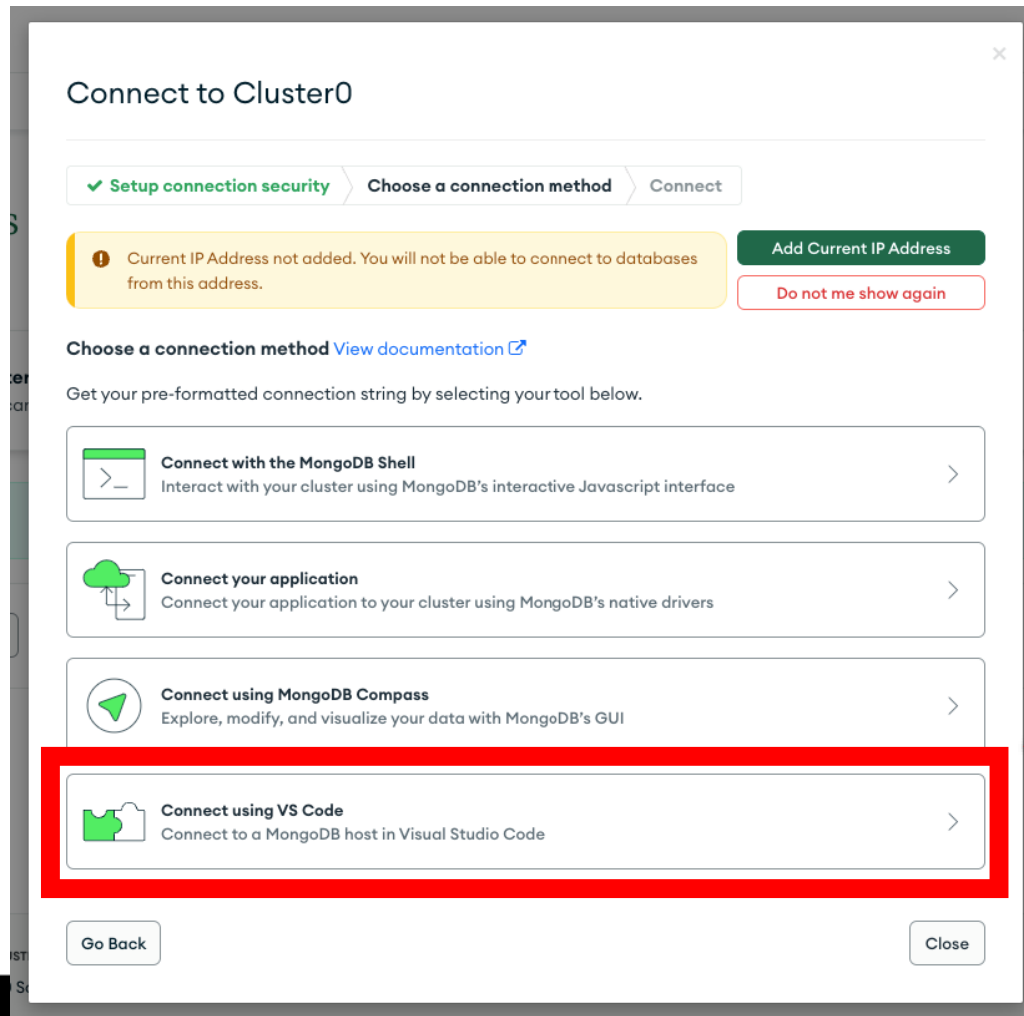
KLIKNIMO NA CONNECT

VERSION	REGION	CLUSTER TIER	TYPE	BACKUPS	LINKED APP SERVICES	ATLAS SEARCH
5.0.14	AWS / Frankfurt (eu-central-1)	M0 Sandbox (General)	Replica Set - 3 nodes	Inactive	None Linked	Create Index

Uputa: Povezivanje na bazu podataka

3. Odabrali: Connect using VS Code

**KLIKNIMO NA CONNECT
USING VS CODE**

Uputa: Povezivanje na bazu podataka

4. Kopirati *connection string*

3 Connect to your MongoDB deployment.

Paste your connection string into the Command Palette.

```
mongodb+srv://matija:<password>@cluster0.blhn11t.mongodb.net/test
```

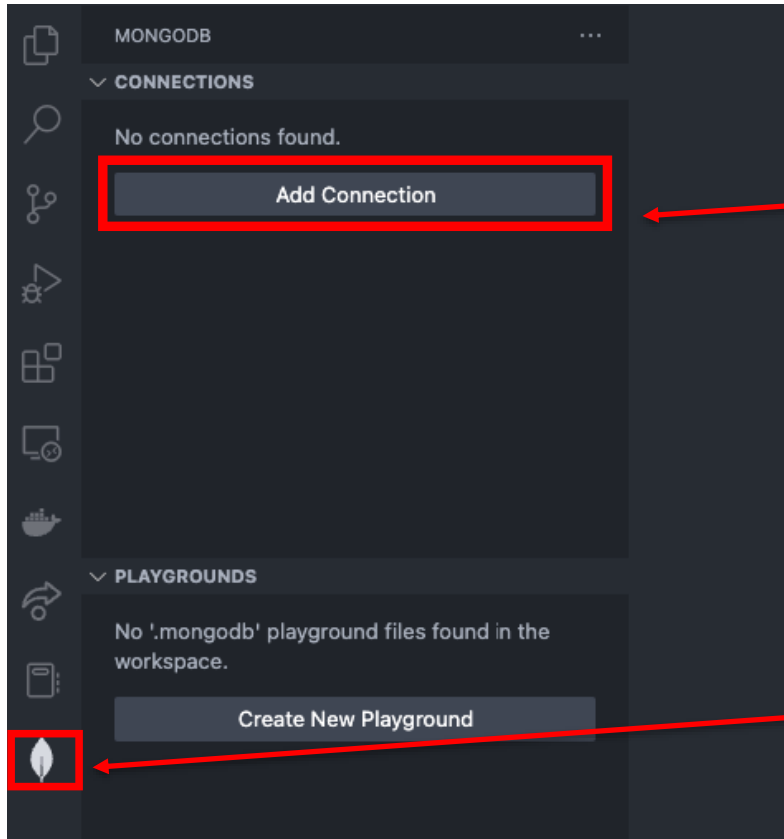

Replace **<password>** with the password for the **matija** user.

When entering your password, make sure all special characters are [URL encoded](#).

Uputa: Povezivanje na bazu podataka

4. **VS Code**: iz lijevog izbornika odabrati ikonicu **Mongo** i nakon toga kliknuti na **Add Connection**

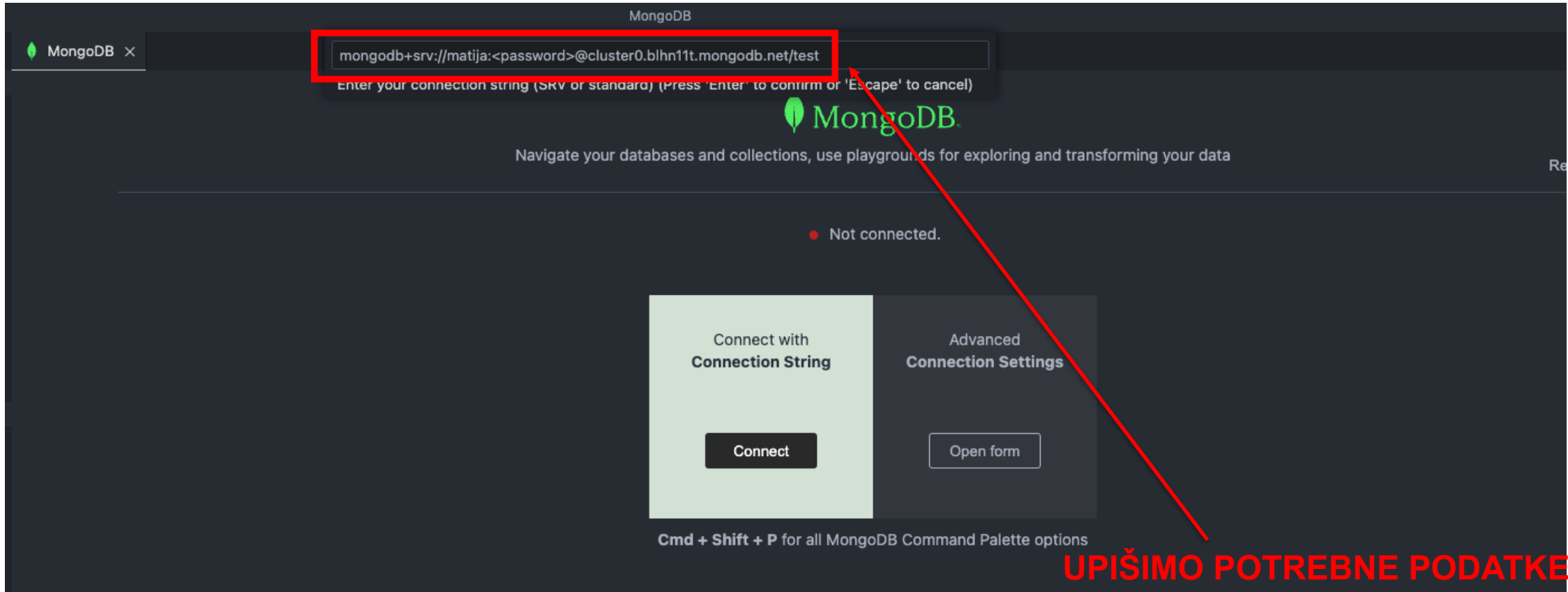

2. KLIKNIMO NA ADD CONNECTION

1. KLIKNIMO NA MONGO IKONICU

Uputa: Povezivanje na bazu podataka

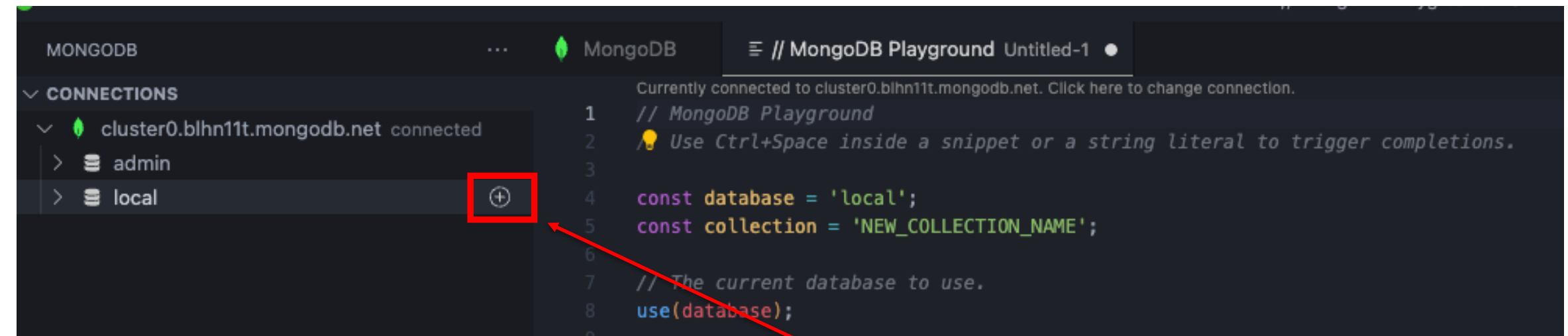
5. Zalijepiti *connection string*, promijeniti lozinku i kliknuti **Connect**

The screenshot shows the MongoDB web interface. At the top, there is a text input field containing the connection string: `mongodb+srv://matija:<password>@cluster0.blhn11t.mongodb.net/test`. This field is highlighted with a red rectangular box. Below the input field, there is a prompt: "Enter your connection string (SRV or standard) (Press 'Enter' to confirm or 'Escape' to cancel)". The MongoDB logo is visible in the center, with the text "Navigate your databases and collections, use playgrounds for exploring and transforming your data". Below this, it says "Not connected." There are two main options: "Connect with Connection String" and "Advanced Connection Settings". The "Connect with Connection String" option has a "Connect" button, while the "Advanced Connection Settings" option has an "Open form" button. A red arrow points from the bottom right towards the "Connect" button. At the bottom right, there is a red text overlay: "UPIŠIMO POTREBNE PODATKE".

Uputa: Povezivanje na bazu podataka

6. Nakon uspješnog povezivanja kliknuti na gumb + za pisanje upita

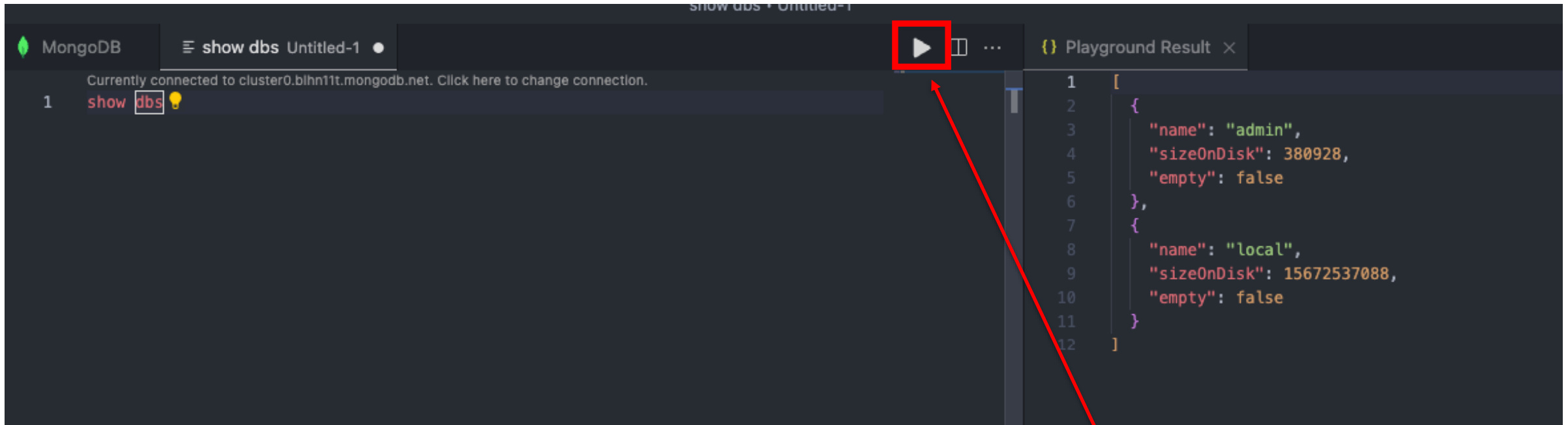

The screenshot shows the MongoDB Playground interface. On the left, under 'CONNECTIONS', there is a list of connections: 'cluster0.blhn11t.mongodb.net connected', 'admin', and 'local'. A red square highlights a plus sign (+) button next to the 'local' connection. A red arrow points from this button to the text 'KLIKNIMO NA PLUS' on the right. The main editor area shows a code snippet for connecting to a database and using a collection.

```
1 // MongoDB Playground
2 ⚡ Use Ctrl+Space inside a snippet or a string literal to trigger completions.
3
4 const database = 'local';
5 const collection = 'NEW_COLLECTION_NAME';
6
7 // The current database to use.
8 use(database);
```

KLIKNIMO NA PLUS

Uputa: Ispišite popis baza podataka

The screenshot shows the MongoDB Playground interface. On the left, a command prompt contains the text '1 show dbs' with a lightbulb icon. The main area on the right displays the JSON output of the command, listing two databases: 'admin' and 'local'. A red square highlights a play button icon in the top toolbar, with a red arrow pointing from it to the text 'KLIKNIMO RUN ZA POKRETANJE UPITA'.

```
1 [
2   {
3     "name": "admin",
4     "sizeOnDisk": 380928,
5     "empty": false
6   },
7   {
8     "name": "local",
9     "sizeOnDisk": 15672537088,
10    "empty": false
11  }
12 ]
```

KLIKNIMO RUN ZA POKRETANJE UPITA

Uputa: Kreirajte bazu podataka “webApp” i kreirajte kolekciju: users

```
Currently connected to cluster0.blhn11t.mongodb.net. Click here to change connection.
// Moguće je koristiti JavaScript

const database = 'webApp';
const collection = 'users';

use(database);
db.createCollection(collection);
show dbs
```

```
1 [
2   {
3     "name": "webApp",
4     "sizeOnDisk": 8192,
5     "empty": false
6   },
7   {
8     "name": "admin",
9     "sizeOnDisk": 380928,
10    "empty": false
11  },
12  {
13    "name": "local",
14    "sizeOnDisk": 15672483840,
15    "empty": false
16  }
17 ]
```

INSERT QUERY API sintaksa

- **Primjer 1:** Upisivanje jednog podatka

```
db.[naziv_collectiona].insertOne(  
  <tijelo_JSONa>  
)
```

- **Primjer 2:** Upisivanje više podatka

```
db.[naziv_collectiona].insertMany(  
  <tijelo_JSONa>, <tijelo_JSONa>, ...  
)
```


UPITI

- Više načina izvođenja
  - *Ad hoc* upiti nad dokumentima pomoću metoda **find** ili **findOne**
  - Moguće korištenje uobičajenih operatora (rasponi, nejednakosti, ograničenja...)
  - Filtriranje s **\$where**
  - Upiti vraćaju pokazivač na sve potrebne dokumente
  - Postoje operacije nad pokazivačem poput preskakanja određenog broja rezultata, ograničavanje broja podataka koji se vraća, sortiranje i sl.

SQL	MongoDB
<pre>SELECT * FROM filmovi WHERE kategorija = „akcija“.</pre>	<pre>db.filmovi.find({kategorija:„akcija“})</pre>
<pre>SELECT * FROM filmovi WHERE kategorija = „akcija“ AND godina <= 2000</pre>	<pre>db.filmovi.find({kategorija: „akcija“, godina: {\$lte: 2000}})</pre>

UPITI

- **Find** metoda je ekvivalentna SELECT naredbi u relacijskim bazama podataka
- Primjer mogućih operatora
  - **\$eq** (*equal*) - usporedba zadane vrijednosti i vrijednosti iz dokumenta
  - **\$ne** (*not equal*) - kada određena vrijednost nije jednaka onoj u dokumentu
  - **\$gt** (*greater than*) i **\$lt** (*less than*) - uspoređuju je li zadana vrijednost veća ili manja od vrijednosti u dokumentu
  - **\$gte** (*greater than or equal*) i **\$lte** (*less than or equal*) - provjerava je li vrijednost veća / manja ili jednaka zadanoj
  - **\$in** (*included*) - kada se želi pronaći dokument sa zadanom vrijednosti
  - **\$ni** (*not included*) - kada se želi pronaći dokument bez zadane vrijednosti
  - **\$and**, **\$not**, **\$nor** i **\$or** - logički operatori
  - **\$exists** - vraća sve dokumente koji imaju zadano polje iz upita
  - **\$type** - vraća dokumente koji imaju polja istog tipa zadanog u upitu

SELECT QUERY API sintaksa

- **Primjer 1:** Dohvaćanje podataka

```
db.[naziv_kolekcije].find(upit, projekcija, ...)
```

upit

- **Neobavezno.** Određuje filtar. Ako treba vratiti sve dokumente iz kolekcije, ovaj parametar izostaviti ili proslijediti prazan dokument ({}).

projekcija

- **Neobavezno.** Određuje atribute koji se vraćaju. Za vraćanje svih atributa izostaviti ovaj parametar.

- **Primjer 2:** Dohvaćanje jednog podatka

```
db.[naziv_kolekcije].findOne(upit, projekcija, ...)
```

- **Primjer 3:** Dohvaćanje s lijepim ispisom (ispis kroz više linija umjesto u jednoj liniji)

```
db.[naziv_kolekcije].find(upit, projekcija, ...).pretty()
```

UPDATE QUERY API sintaksa

- **Primjer 1:** Ažuriranje podataka

```
db.[naziv_kolekcije].updateOne(  
  {naziv_atributa: „trenutna_vrijednost_atributa”},  
  {$set: {naziv_atributa: „nova_vrijednost_atributa”}}  
)
```

- **Primjer 2:** Ažuriranje samo jednog podataka

```
db.[naziv_kolekcije].updateMany(  
  {naziv_atributa: „trenutna_vrijednost_atributa”},  
  {$set: naziv_atributa: „nova_vrijednost_atributa”}  
)
```

DELETE QUERY API sintaksa

- **Primjer 1:** Brisanje podataka

```
db.[naziv_kolekcije].deleteOne({ naziv_atributa: 'vrijednost' });
```

```
db.[naziv_kolekcije].deleteMany({ naziv_atributa: 'vrijednost' });
```

- **Primjer 2:** Brisanje kolekcije

```
db.[naziv_kolekcije].drop();
```

Zadaci: CRUD u MongoDB

1. Kreirajte baze podataka **Algebra** s kolekcijom **Student**
2. U kolekciju **Student** upišite **studenta** s atributima i vrijednostima:
    FirstName: Maja
    LastName: Majić
    Administrator: False
2. U kolekciju **Student** upišite dodatna tri studenta, od kojih barem jedan mora imati vrijednost True u atributu Administrator.
3. Ispišite sve studente.
4. Ispišite samo prvog administratora.
5. Ispišite samo imena svih studenata koji nisu administrator, a potom i sve osim imena onih koji nisu administratori.

Zadaci: CRUD u MongoDB

6. Ažurirajte podatke tako da Pero postane administrator I promijenite mu ime u Peroslav.
7. Ažurirajte podatke tako da svim administratorima stavite Administrator: False
8. Izbrišite prvu Maju.
9. Izbrišite sve student koji nisu administrator.
10. Izbrišite cijelu kolekciju Student.

Spajanja kolekcija

- U MongoDBu postoje opcije za rad s podacima koja se spajaju iz više kolekcija, slično kao što se to radi u SQL bazama podataka s JOIN naredbama
  1. **\$lookup** - omogućuje spajanje podataka iz dvije kolekcije u jednom pogledu. Koristi se u slučajevima kada se podaci iz dvije kolekcije trebaju spojiti na temelju nekog zajedničkog polja.
  2. **\$graphLookup** - omogućuje spajanje podataka u obliku grafa. Koristi se za pretraživanje podataka u više kolekcija i rekurzivno spajanje podataka u obliku stabla ili grafa.
  3. **\$merge** - omogućuje spajanje podataka iz dvije ili više kolekcija u jednu kolekciju. Koristi se za spajanje podataka iz više izvora u jedinstvenu kolekciju za lakše upravljanje i pretraživanje.
  4. **\$facet** - omogućuje izvođenje više agregacijskih radnji u jednom pogledu. Koristi se za spajanje podataka iz više kolekcija i izvođenje više agregacijskih radnji nad tim podacima u jednom pogledu.
  5. **Kombiniranje naredbi** - moguće je kombinirati različite naredbe za spajanje podataka.
- Treba imati na umu da ovakvi pristupi spajanju podataka nisu isti kao u SQL bazama podataka i da mogu zahtijevati više koraka i kompliciranije upite
- Treba pažljivo razmotriti koja je opcija najprikladnija pri radu s podacima u MongoDB

LOOKUP QUERY API sintaksa

- Naredba **\$lookup** dodaje niz podataka iz pridruženog dokumenta
- Usporedivo s JOIN iz SQL-a

- **Primjer 1: Spajanja**

```
db.[naziv_kolekcije].aggregate ([{
  $lookup:
  {
    localField: „<naziv_kolekcije-atribut>”,
    from: „<naziv_kolekcije_za_spajanje>”,
    foreignField: „<naziv_kolekcije_za_spajanje-atribut>”,
    as: „<naziv_novog_polja_koje_će_se_pojaviti_u_ispisu>”
  }
}])
```

LOOKUP QUERY API sintaksa

1. Kreirati kolekciju **roles** i upisati novi podatak s atributima Naziv i userEmail.

- **Primjer 1:** Spajanja

```
db.users.aggregate ([{
  $lookup:
  {
    localField: „Email”,
    from: „roles”,
    foreignField: „UserEmail”,
    as: „Role”
  }
}])
```

LOOKUP QUERY API sintaksa

- Naredba **\$merge** spaja podatke u novu kolekciju, vrlo često se koristi kada želimo ispraviti podatke

- **Primjer 1: Spajanja**

```
db.[naziv_kolekcije].aggregate ([{
  $merge:
  {
    into: „<naziv__nove_kolekcije>”,
    whenMatched: „<koja_akcija_se_treba_dogoditi>”,
    whenNotMatched: „<koja_akcija_se_treba_dogoditi>”
  }
}])
```

LOOKUP QUERY API sintaksa

1. Kreirajmo novu kolekciju iz: **users** i **roles**.

- **Primjer 1: Spajanja**

```
db.users.aggregate([
  {
    $lookup: {
      from: "roles",
      localField: "Email",
      foreignField: "UserEmail",
      as: "roles"
    },
  },
  { $unwind: "$roles" },
  {
    $merge: {
      into: "combined",
      whenMatched: "replace",
      whenNotMatched: "insert"}} ])
```